higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SERTIFIKAAT (BEROEPSGERIG)

KUNS EN WETENSKAP VAN ONDERRIG
NKR-VLAK 3

(5050053)

18 Februarie 2025 (X-vraestel)
09:00–12:00

Hierdie vraestel bestaan uit 15 bladsye.

040Q1S2518

Kopiereg voorbehou

DEPARTEMENT VAN HOËR ONDERWYS EN OPLEIDING
REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

NASIONALE SERTIFIKAAT (BEROEPSGERIG)
KUNS EN WETENSKAP VAN ONDERRIG
NKR-VLAK 3
TYD: 3 UUR
PUNTE: 200

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord al die vrae.
2. Lees al die vrae noukeurig deur.
3. Nommer die antwoorde volgens die nommerstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
4. Gebruik slegs 'n swart of blou pen.
5. Skryf netjies en leesbaar.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is deur slegs 'Waar' of 'Onwaar' langs die vraagnommer (1.1–1.10) in die ANTWOORDBOEK neer te skryf.

1.1 Beton is solied en eg en kan gesien en aangeraak word omdat dit in werklikheid bestaan en nie net 'n idee is nie.

1.2 Ubuntu is een van die fundamentele waardes van die Suid-Afrikaanse Grondwet.

1.3 Onderwysers moet onderrigonderwerpe demonstreer waarby jong leerders aansluiting vind.

1.4 Leerkonteks is 'n komponent van tradisionele onderwys.

1.5 Beroepsonderwys berei studente voor vir 'n spesifieke beroep.

1.6 'n Sosiale persoon verkies om rondom ander mense te wees.

1.7 Outonome leerders is onafhanklik en in staat om hul eie besluite te neem.

1.8 Onderwysers moet formatiewe assesserings doen om vas te stel of leerders leerhindernisse (‘barriers to learning’) het.

1.9 Vrae-vra is 'n voorbeeld van 'n deelnemende onderrigmetode.

1.10 Leerders met spesiale behoeftes kan by hoofstroomskole ingesluit word.

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 2

Kies die korrekte term uit dié tussen hakies. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (2.1–2.10) in die ANTWOORDBOEK neer.

2.1 (Regverdiging/Konsensus) is 'n algemene ooreenkoms tussen al die lede van 'n groep.

2.2 (Lees/Skryf) is een van die elf deelnemende metodes wat in 'n onderrig-leeromgewing gebruik word.

2.3 (Groepwerk/Probleemoplossing) moedig samewerking tussen leerders aan.

2.4 (Deduktiewe/Induktiewe) onderrigstrategie word direkte onderrig (‘direct instruction’) genoem.

2.5 (Prestasie/Uitkoms) is wat die leerder na 'n leertydperk sal kan doen.

2.6 (Interpersoonlike/Intrapersoonlike) vaardighede verwys na die sosiale vaardighede wat nodig is vir kommunikasie met ander mense.

2.7 (Geslote/Oop) vraag vereis 'n 'ja' of 'nee' as ‘n antwoord.

2.8 (Interne/Eksterne) faktore is daardie faktore wat buite die skool of klaskamer is.

2.9 Die (psigomotoriese/kognitiewe) domein fokus op intellektuele vaardighede en vermoëns.

2.10 Om afhanklik te wees van ondersteuning, bystand, samewerking of interaksie van ander spanlede beteken om (selfstandig/interafhanklik) te wees.

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 3

Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat ooreenstem met 'n term in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A–L) langs die vraagnommer (3.1–3.10) in die ANTWOORDBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
3.1	Matigheid	A	die taak om die leier te wees, word onder die groeplede gedeel
3.2	Leerarea	B	fokus op die behoeftes van die leerders en leerders toelaat om aktief betrokke te wees
3.3	Konteks	C	gebaseer op algemene idees en nie op 'n spesifieke voorwerp nie
3.4	Norm-gekoppel	D	met dieselfde gevoelens, gedeel deur mense
3.5	Ondervraging (‘Debrief’)	E	'n kombinasie en integrasie van 'n groep soortgelyke vakke in 'n enkele, breër studieveld
3.6	Gevallestudie	F	met 'n fisiese of geestelike toestand wat beteken dat 'n deel van jou liggaam nie behoorlik werk nie
3.7	Verspreide leierskap (‘Distributed leadership’)	G	met betrekking tot 'n gevoel van aanraking
3.8	Leerder-gesentreerd	H	omstandighede wat die omgewing vorm waarbinne iets plaasvind
3.9	Tasbaar (‘Tactile’)	I	wanneer toetsuitslae van die laagste tot die hoogste punte gerangskik word en elke individu se punt met die klasgemiddelde vergelyk word
3.10	Benadeling (‘Impairment’)	J	'n proses wat die betroubaarheid en egtheid van assesseringsresultate bevestig
		K	'n ondervragingsessie na 'n gebeurtenis om te praat oor wat in 'n taak gebeur het
		L	'n storie met 'n verborge boodskap wat 'n werklike situasie beskryf waarin 'n individu 'n besluit moet neem

(10 × 1) **[10]**

Kopiereg voorbehou

VRAAG 4

Verskeie opsies word gegee as moontlike antwoorde op die volgende vrae. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.1–4.10) in die ANTWOORDBOEK neer.

4.1 Die proses om iets in kleiner dele af te breek.

A Evaluering
B Sintese
C Analise
D Matigheid

4.2 Een van die doelwitte van ... is om die gehalte van onderwys en opleiding te verbeter.

A BOOV (‘ABET’)
B SAKO (‘SAQA’)
C NKR (‘NQR’)
D KABV (‘CAPS’)

4.3 Hierdie beginsel van koöperatiewe leer (‘co-operative learning’) is gebaseer op die oortuiging dat leerders in die klaskamer van mekaar afhanklik is.

A Sosiale vaardigheidsverwerwing
B Verspreide leierskap (‘Distributed leadership’)
C Heterogene groepering
D Positiewe interafhanklikheid

4.4 Hierdie leerders het gewoonlik beter taal-, wiskunde- en leesvaardighede as hul eweknieë.

A Leerders met serebrale gestremdheid
B Begaafde leerders
C Leerders met outisme
D Leerders met ouditiewe behoeftes

4.5 Leer-... is wat daar van die leerder verwag word om te leer.

A Gebied
B uitkoms
C inhoud
D program

4.6 … vrae is 'n tegniek wat gebruik word om mense te kry om te antwoord op die manier wat jy wil hê hulle moet.

A Reflektiewe
B Leidende
C Spesifieke
D Geslote

Kopiereg voorbehou

4.7 … data is die vermoë om een stukkie data bo 'n ander te kies.

A Konsepsuele
B Ervaring
C Voorkeur
D Gevoel

4.8 Die inskrywing van kinders met leergestremdhede by gewone skole staan bekend as ...

A Insluiting
B Totaliteit
C Diversiteit
D Groepwerk

4.9 … is wanneer deelnemers spekuleer oor die uitkoms van hul assesserings.

A Verduideliking
B Voorspelling
C Probleemoplossing
D Ondervraging

4.10 … is die manier waarop 'n mens iets sien en verstaan.

A Persepsie
B Identifikasie
C Kognisie
D Integrasie

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 5

Kies EEN term uit die lys hier onder vir elk van die volgende beskrywings en skryf dit langs die vraagnommer (5.1–5.10) in die ANTWOORDBOEK neer.

aansoek; bevoegdheid; probleemoplossing; vordering; oop; wedersydse; analise; leerplan; uiteensetting; empatie; masjinale leerproses (‘rote learning’); verdraagsaam

5.1 Om iets in te lig, te verduidelik, te beskryf of te definieer.

5.2 Wanneer feite gememoriseer word sonder om dit te verstaan.

5.3 'n Begrip van hoe 'n ander persoon voel.

5.4 Die vakke wat vir 'n spesifieke kursus bestudeer word.

5.5 Verskille verstaan en hulle aanvaar.

5.6 Gebruik kennis op 'n praktiese manier.

5.7 Wanneer leerders van een graad na die volgende beweeg.

5.8 'n Vraag waarop daar meer as een korrekte antwoord kan wees.

5.9 Wanneer mense dieselfde gevoelens deel.

5.10 Toepassing van leerder se bestaande kennis op 'n onbekende situasie om nuwe kennis op te doen.

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 6

6.1 Besprekings is 'n belangrike deelnemende onderrigmetode.

Identifiseer die tipe besprekings wat in die gevallestudie hier onder gebruik word.

6.1.1 Anne, Joseph, Michelle en Stacey bied verskillende standpunte oor die onderwerp "Televisie is voordelig vir kinders". Dit word dan gevolg deur 'n oop bespreking.

6.1.2 Anthony en sy span beklemtoon die voordele van 'n "gesonde dieet", terwyl Donelle en haar span 'n kontrasterende perspektief op die voordele van "Junk Food"/"Gemorskos" bied. (2 × 2) (4)

6.2 Onderskei tussen die komponente van tradisionele onderwys en uitkomsgebaseerde onderwys deur die tabel hier onder in te vul. Teken die tabel oor in die ANTWOORDBOEK.

	KOMPONENTE	TRADISIONELE ONDERWYS	UITKOMS-GEBASEERDE ONDERWYS
6.2.1	Leermateriaal		
6.2.2	Aanslag		
6.2.3	Aanbieding		

(3 + 3) (6)

[10]

TOTAAL AFDELING A: 60

AFDELING B

VRAAG 7

7.1 Dit is belangrik dat onderwysers assessering deel maak van elke onderrig- en leeraktiwiteit.

Identifiseer watter tipe assessering die beste by elke gevallestudie hier onder pas.

7.1.1 Mev. Sibeko het hierdie assessering gedoen toe sy opgemerk het dat 'n spesifieke leerder in haar klas 'n leerhindernis (‘barrier to learning’) ervaar.

7.1.2 Juffrou Martins gebruik hierdie tipe assessering om leerders konstruktiewe terugvoer te gee om sodoende hul foute te verbeter.

7.1.3 Mev. Peters doen hierdie assessering aan die begin van elke jaar om uit te vind wat leerders reeds weet.

7.1.4 Mev. Selepe gebruik 'n verskeidenheid assesseringstrategieë om leerders die geleentheid te gee om te wys wat hulle geleer het.

7.1.5 Juffrou Thango het aan die einde van die jaar 'n assessering gedoen om vas te stel of die leerders die beoogde leeruitkomste behaal het.

(5 × 2) (10)

7.2 Elke onderwyser sal leerders teëkom wat spesiale behoeftes of hindernisse ten opsigte van leer en ontwikkeling het. Identifiseer die spesiale behoeftes in elk van die volgende gevallestudies.

7.2.1 Nonhlakanipho is 'n graad 1-leerder met swak sosiale interaksie, beperkte taal- en kommunikasievaardighede. Sy verkies om op haar eie te speel en vermy oogkontak.

7.2.2 In graad R het mev. Jacobs 'n leerder wat altyd ontwrigtend in die klas is. Hy is baie nuuskierig, vra baie vrae en begryp vinnig nuwe kennis. Sy taal-, wiskunde- en leesvaardighede is ver bo dié van sy eweknieë.

7.2.3 Staci is 'n baie onafhanklike graad R-leerder. Sy kan nie regop sit nie en daarom lieg sy en speel met boustene. Sy kan nie loop nie en rol van een area na 'n ander.

7.2.4 Juffrou Lona het 'n goed gemanierde leerder wat verkies om agter in die klas te sit, dikwels dagdroom en nie aan klasbesprekings deelneem nie. Wanneer die leerders take moet voltooi, sal sy/hy altyd diegene rondom haar/hom vra wat om te doen.

(4 × 2) (8)

7.3 Noem TWEE belangrike aspekte wat leerders kan aanleer deur die sosialiseringsbeginsel te gebruik. (2 × 1) (2)

[20]

VRAAG 8

8.1 Lees die gevallestudie hier onder en beantwoord die vrae.

> Sommige lesse in 'n klaskamer sal waardes, oortuigings, gedrag en houdings weerspieël. Lesse sal ook verander volgens ligging, situasie, mense, ouderdom en kultuur.
>
> Mev. Brown neem haar 5-jarige leerders na 'n restaurant en leer hulle belangrike gedragslesse op 'n informele manier. Sy leer hulle om stil te sit en te eet, om nie in die restaurant rond te hardloop nie, om beleefd met die restaurantpersoneel te praat en om met hul mond toe te eet.

8.1.1 Watter tipe kurrikulum word in die bogenoemde gevallestudie genoem? (1 × 2) (2)

8.1.2 Stel EEN waardevolle les voor wat mev. Brown haar leerders op die volgende plekke kan leer. (Skryf slegs die les langs die letter A, B en C in die ANTWOORDBOEK neer.)

A Speelterrein

B Winkelsentrum

C Dieretuin

(3 × 2) (6)

8.2 In koöperatiewe leer word groepe georganiseer en take gestruktureer, daarom moet onderwysers duidelik wees waaroor dit gaan.

Bespreek DRIE riglyne om onderwysers met koöperatiewe leeraktiwiteite by te staan. (3 × 2) (6)

8.3 Identifiseer Spady se basiese 'Kragbeginsels' (‘Power principles’) van uitkomsgebaseerde onderwys in die volgende gevallestudies.

8.3.1 June is 'n stadige leerder en Susan leer vinniger, maar dit is onregverdig van mev. Jane om van hulle te verwag om teen dieselfde tempo te leer.

8.3.2 Mev. Jane gebruik hierdie beginsel om leerders uit te daag om hul prestasie konsekwent te verbeter.

8.3.3 Hierdie beginsel help mev. Jane om gefokus te bly om leerders te help om die kennis, vaardighede en houdings te ontwikkel wat tot die bereiking van uitkomste sal lei. (3 × 2) (6)

[20]

VRAAG 9

9.1 Lees die gevallestudie hier onder en beantwoord die vrae.

> Mev. Peters wou haar graad 5-leerders lei oor hoe om hulself op papier uit te druk. Gee hulle die geleentheid om die dinge waaroor hulle geleer het te verduidelik en om hul kritiese denkvaardighede te verbeter.
>
> Mpho het 'n opstel van haar eie ervarings oor die afgelope jaar ingedien. Teboho het oor sy gunsteling-stokperdjies geskryf. Raymond het 'n foto-collage gemaak van sy gunsteling-sport en die sportsterre wat hy bewonder. Meulan het 'n video ingedien van 'n rugbywedstryd wat hy bygewoon het en Mavis het die Grondwet in minder as 100 woorde opgesom.

9.1.1 Identifiseer die tipe onderrigmetode wat mev. Peters in bogenoemde gevallestudie gebruik het. (1 × 2) (2)

9.1.2 Noem die DRIE leerders wat mev. Peters se instruksies korrek gevolg het. Staaf elke antwoord deur 'n rede te gee waarom jy die spesifieke leerder geïdentifiseer het.

Skryf slegs die naam van die leerder en die rede waarom jy elke leerder geïdentifiseer het neer. (3 × 2) (6)

9.2 Mev. Johnson is 'n graad 1-onderwyseres en gee 'n Wiskundeles oor optelling met enkelsyfergetalle. Sy het die konsep van optelling bekendgestel. Tydens die les het sy leerders gevra om 3 en 2 bymekaar te tel. Sara het met selfvertroue gereageer met die verkeerde antwoord 'ses'.

9.2.1 Beskryf kortliks DRIE maniere waarop mev. Johnson effektief op verkeerde antwoorde kan reageer. (3 × 2) (6)

9.3 Identifiseer die onderrigbeginsel wat in elk van die stellings hier onder voorgestel word:

9.3.1 Leerders word voorsien van baie ervarings om hul sintuie te gebruik.

9.3.2 Leerders se onderrig by die huis, by die skool en in die gemeenskap is geïntegreer en gekoppel aan die werklike wêreld.

9.3.3 Onderwysers moet die onderrig- en leersituasies so struktureer dat leerders aktief kan deelneem.

(3 × 2) (6)
[20]

VRAAG 10

Lees die gevallestudie hier onder en beantwoord die vrae.

Me. Booi is 'n grondslagfase-opvoeder by Prince George Primêre Skool. Sy fokus, ondersteun en help net die leerders vir wie sy lief is. Die plakkate op die mure in haar klaskamers beeld net mense van haar rassegroep uit. Die leerders word slegs liedjies en rympies in Engels geleer. Sy het aan die begin van die jaar in haar klaskamer 'n reël gemaak dat sy die enigste een is wat toegelaat word om te praat. Leerders word nie toegelaat om hul opinies en gedagtes te deel nie.

Me. Booi het koöperatiewe leer bekendgestel, wat goed gewerk het, omdat dit haar leerders se sosiale vaardighede verbeter het. Leerders se akademiese prestasies is ook verbeter omdat hulle mekaar se kritiese denkvaardighede uitgedaag het. Positiewe ras-, geslags- en kulturele verhoudings is ook ontwikkel.

Me. Booi het besef dat sommige leerders spesifieke vaardighede getoon het wanneer hulle in 'n klein groepie funksioneer. Mpho het die voortou in die klas geneem, terwyl Teboho probeer het om verskille tot die minimum te beperk. Raymond was altyd die eerste om oor 'n kwessie saam te stem of nie saam te stem nie, terwyl Meulan die een was wat die ander aangemoedig het om oor kwessies te praat. Mavis het die ander probeer oortuig om hul medegroeplede te vertrou.

10.1 Stel VIER veranderinge voor wat me. Booi kan maak om 'n billike en sosiaal regverdige klaskamer te skep. (4 × 2) (8)

10.2 Identifiseer en haal TWEE voordele van koöperatiewe leer uit die gevallestudie aan. (2 × 2) (4)

10.3 Definieer *koöperatiewe leer*. (1 × 3) (3)

10.4 Identifiseer VYF sosiale vaardighede uit bogenoemde gevallestudie. (5 × 1) (5)

[20]

VRAAG 11

Mev. Reed is 'n graad 4-Wetenskaponderwyseres. Sy wys vir haar leerders 'n video oor wilde diere. Emma, een van die leerders, lyk verward en sukkel om die les te volg. Mev. Reed besef dan dat Emma 'n leerprobleem het. Sy het opgemerk dat Emma eers die les kan volg as sy die lippe van die onderwyser lees.

11.1 Identifiseer Emma se spesiale behoefte uit die bogenoemde gevallestudie. (1 × 2) (2)

11.2 Stel DRIE maniere voor waarop die onderwyser Emma in 'n hoofstroomklas kan akkommodeer. (3 × 2) (6)

Kopiereg voorbehou

11.3 Identifiseer die beginsels van samewerkende leer in die volgende gevallestudies:

11.3.1 Mev. White het gelyke leierskapstatus aan alle lede in haar klas toegeken, sodat alle leerders doelwitte en verantwoordelikhede kan deel wat gewoonlik net die leier dra.

11.3.2 Mev. Brown besluit dat die leerders in haar klas tydens groepwerk hul eie probleme moet oplos en dat sy slegs teenwoordig sal wees om waar te neem, te monitor en te fasiliteer.

11.3.3 Mev. Green pas die 'buig of bars'-beleid (‘sink or swim’) toe wanneer sy groepwerk met haar leerders doen. Sy leer hulle dat 'n doelwit slegs bereik word as alle groeplede dit bereik.

11.3.4 Mev. Voilet voel dit is belangrik om leerders die nodige sosiale vaardighede aan te leer om in 'n groepsomgewing te kan funksioneer en sukses te behaal. (4 × 2) (8)

11.4 NSB- (‘NCV’) gegradueerdes ervaar dikwels uitdagings om die arbeidsmark te betree.

Stel TWEE veranderinge voor wat aan die kurrikulum aangebring kan word om die indiensneembaarheid van NSB- (‘NCV’) studente te verbeter. (2 × 2) (4)

[20]

VRAAG 12

12.1 Kurrikulum 2005 is ontwikkel op grond van die waardes en beginsels van ons Grondwet.

Identifiseer die kernwaardes van die Grondwet wat in die gevallestudies hier onder gekenmerk word.

12.1.1 Mnr. Kobo praat dikwels met sy leerders oor erken wanneer jy iets verkeerd gedoen het en om vergifnis vra, sodat klasmaats vrede kan maak en weer vriende kan wees.

12.1.2 Mnr. Kay glo daaraan om al die leerders in sy klaskamer dieselfde te behandel, ongeag hul ras, godsdiens, ouderdom, geslag en kultuur.

12.1.3 Nobi maak gebruik van onderrigmetodes wat sensitiwiteit vir alle verskillende godsdienste en kulture weerspieël, en stel hulle in staat om vry te voel om menings in haar klaskamer uit te spreek.

12.1.4 Toe Sibusiso se ma oorlede is, het mnr. James al die studente gevra om 'n finansiële bydrae te maak en hulle het almal vir Sibusiso en haar gesin gaan kuier om liefde, vriendelikheid en ondersteuning te betoon in hierdie moeilike tyd. (4 × 2) (8)

12.2 Lees die gevallestudie hier onder en beantwoord die vrae.

Mev. Khan is 'n toegewyde graad 3-onderwyseres met etlike jare se onderwyservaring. Hoewel sy daarna streef om 'n ondersteunende leeromgewing te skep, ontmoedig haar onderrigmetodes leerders onbedoeld om eienaarskap van hul leer te neem. Mev. Khan is ‘n gewoontemens en vind dit moeilik om verandering te aanvaar.

Mev. Khan gebruik hoofsaaklik 'n tradisionele, onderwysergesentreerde benadering tot onderrig. Sy maak baie staat op direkte onderrig en laat leerders nie toe om te verken nie. Leerders word nie toegelaat om hul eie leeraktiwiteite te kies nie. Mev. Khan laat leerders selde toe om saam aan projekte te werk en ontmoedig portuurassessering.

12.2.1 Identifiseer en haal VYF stellings uit bogenoemde gevallestudie aan wat aandui dat mev. Khan verkies om die tradisionele benadering tot onderrig te gebruik. (5 × 2) (10)

12.3 Stel TWEE maniere voor waarop rolspel voordelig vir leerders kan wees. (2 × 1) (2)

[20]

VRAAG 13

13.1 Lees die gevallestudie hier onder en beantwoord dan die vrae.

Jy is 'n graad 5-Natuurwetenskapopvoeder en vandag se les gaan oor elektrisiteit. Jy wil hê hulle moet verken en verstaan wat elektrisiteit is en hoe dit werk, deur hul eie elektriese stroombane te bou.

Stel jou les bekend deur studente te vra wat hulle reeds van elektrisiteit weet. Laat hulle dramatiseer hoe 'n elektriese stroombaan werk. Laat hulle toe om hul eie stroombane met eenvoudige materiale te maak. Vra hulle laastens om diagramme van hul stroombane te teken.

13.1.1 Identifiseer DRIE onderrigmetodes wat in die bogenoemde gevallestudie gebruik word. (3 × 2) (6)

13.1.2 Haal voorbeelde aan uit die gevallestudie van elke onderrigmetode wat in VRAAG 13.1.1 genoem word. (3 × 2) (6)

13.2 Identifiseer die verskillende vlakke van kurrikulumbeplanning uit die volgende gevallestudies.

13.2.1 Mnr. Bloom doen sy lesbeplanning volgens die riglyne van die kurrikulum.

13.2.2 Die personeel, die skoolbeheerliggaam en die VLR ('RCL') by St James Sekondêre Skool neem besluite oor skoolbeleide en die personeelontwikkelingsplanne.

13.2.3 Al die opvoeders in die Grondslagfase by Laerskool Grootboom het gereelde vergaderings om besluite te neem op grond van veeltalige klaskamers in die fase. (3 × 2) (6)

13.3 Waarom is handboeke nie meer voldoende leermateriaal in klaskamers nie? (1 × 2) (2)

[20]

TOTAAL AFDELING B: 140
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou